

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie obwinionego prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ś. X. Y.
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej
na posiedzeniu w dniu 5 czerwca 2025 r.
wniosku ławnika SN Stanisława Adamskiego o wyłączenie SSN Tomasza
Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 95/23
na podstawie art. 42 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł
pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym – Izbą Odpowiedzialności Zawodowej zawisła sprawa, zarejestrowana pod sygn. akt II ZO 95/23, której przedmiotem jest odwołanie wniesione przez obrońcę obwinionego od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 czerwca 2023 r., sygn. akt [...] o obniżeniu wynagrodzenia zasadniczego na czas trwania zawieszenia w czynnościach służbowych. Do rozpoznania wymienionej sprawy został utworzony skład orzekający z udziałem SSN Wiesława Kozielowicza, SSN Tomasza Demendeckiego oraz Ławnika SN Stanisława Adamskiego.

W dniu 14 marca 2024 r. ławnik SN Stanisław Adamski złożył wniosek o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu wymienionej sprawy SSN Tomasza Demendeckiego, wskazując, że wskazany sędzia został powołany na obecnie zajmowane stanowisko sędziowskie „w wyniku przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego przed obecną Krajową Radę Sądownictwa, której skład jest sprzeczny z postanowieniami Konstytucji” i udział takiego sędziego w wyrokowaniu w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nie zapewnia stronom prawa do niezawisłego sądu ustanowionego ustawą. Skutkiem udziału wymienionego sędziego w rozpoznaniu sprawy jest nieważność postępowania i nieistnienie orzeczenia wydanego w składzie z jego udziałem.

Zarządzeniem Przewodniczącego Wydziału II Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 3 czerwca 2025 r. do składu orzekającego w sprawie o sygn. II ZO 95/23, w miejsce ławnika SN Stanisława Adamskiego, wyznaczono kolejnego ławnika z listy ławników Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 42 § 1 k.p.k. wyłączenie sędziego od udziału w sprawie następuje na żądanie sędziego, z urzędu albo na wniosek strony. Już tylko z literalnego brzmienia powołanego przepisu wynika, że wniosek o wyłączenie może zostać skutecznie zgłoszony jedynie przez stronę postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysował się również pogląd, zgodnie z którym kontrola bezstronności sędziego prowadzona przez właściwy sąd z urzędu w trybie art. 42 § 1 k.p.k. może zostać uruchomiona również przez każdego sędziego zasiadającego w jego składzie (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. sygn. akt I KZP 2/22).

Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach zajmował także stanowisko, zgodnie z którym ławnik zasiadający w składzie orzekającym w danej sprawie nie jest uprawniony do formułowania wniosku o wyłączenie sędziego, a jedynym żądaniem w tym zakresie mu przysługującym jest możliwość złożenia oświadczenia o zachodzącej w jego przypadku podstawie wyłączenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2024 r. sygn. akt II ZO 6/24, z dnia 29 lutego 2024 r. sygn. akt II ZO 5/24, z dnia 3 września 2024 r. sygn. akt II ZO 75/24). Wniosek

członka składu orzekającego co do potrzeby wyłączenia innego sędziego, także zatem wniosek ławnika, może być potraktowany jedynie jako inicjatywa zmierzająca do przeprowadzenia z urzędu postępowania w przedmiocie wyłączenia. W obu wskazanych postępowaniach, żeby doszło do rozważenia merytorycznego wniosku o wyłączenie sędziego, osoba wnioskująca o takie wyłączenie (w zakresie swojej osoby), względnie inicjująca postępowanie z urzędu (co do innego sędziego), musi być członkiem składu orzekającego.

W sprawie, w której miałyby być rozważane wyłączenie (II ZO 95/23), ławnik SN Stanisław Adamski od dnia 3 czerwca 2024 r. nie jest już członkiem składu orzekającego, ponieważ w jego miejsce wyznaczono do tego składu innego ławnika SN. Wnioskodawca nie pełni zatem żadnej roli procesowej w tym postępowaniu, co powoduje konieczność zakwalifikowania złożonego przez niego wniosku o wyłączenie jako pozbawionego podstawy formalno-procesowej (także w zakresie inicjatywy przeprowadzenia postępowania z urzędu), co wykluczało możliwość jego rozpoznania.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[M. T.]

[r.g.]